

มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
ในพระราชนิพนธ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
จัดพิมพ์

กาพย์ห่อโคลงโลกนิติ

รองศาสตราจารย์นนทา ชูนภักดี

เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๕ พรรษา
๒ เมษายน ๒๕๖๓

มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
ในพระราชมหามกุฏราชวิทยาลัย
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
จัดพิมพ์

ภาพย่อโคลงโลกนิติ

รองศาสตราจารย์นันทา ชุนภักดี

เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๕ พรรษา
๒ เมษายน ๒๕๖๓

“คือปิ่นจักรีแท้ แห่งห้องหทัยชน”

โคลงสี่สุภาพ

๑ พระพักตร์พระผ่องแย้ม	พระสรวลรมย์
ผ่องพสกเกษมนิยมน	รื่นแล้ว
สมเด็จพระกนิษฐาธิราช	อริราช เจ้าเอย
คือปิ่นจักรีแท้	แห่งห้องหทัยชน

กาพย์ยานี

๑ ยลพระพักตร์ยอดนักปราชญ์	ทุกเหล่านารายณ์เกษมศรี
สมเด็จพระกนิษฐาธิราช	ปิ่นจักรีนิกรสรรเสริญ
๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้าเมธี	ราชกรณีย์ทรงบำเพ็ญเพียร
วัฒนธรรมดลจำเริญ	ดำเนินเนื่องเด่นนครินทร์
๑ สมเด็จพระราชสุตา	ทรงคุณค่าคู่แผ่นดิน
พระวิศิษฐศิลปิน	โลกยลยินยิ่งสุดดี
๑ วรรณศิลป์สังคีตศิลป์	ทัศนศิลป์เลิศเรืองศรี
เอกอรรณพปรัชญมณี	กรองวงวิจิตรหวาน
๑ กลั่นอักษรขจรไกล	ประทับใจจบจรกาล
มหัจฉริยโอฬาร	แผ่ไพศาลชนบูชา

๑ มรดกชาติทรงไว้	คงคู่ไทยแลโลกหล้า
ทรงสร้างพลังศรัทธา	ชนตริกตราสังคิตสำคัญ
๑ ทรงระนาดโปงลางสะล้อ	ด้วงอุ้อสามสายสรรพ
ทรมเปตซ์บรื่องวัลค์	ทรงมุ่นั้นแสดงแดนไกล
๑ ทรงแต่งเพลงลูกทุ่ง	ทั้งลูกกรุงชนชื่นใจ
‘สั่มดำ’ ‘รัก’ ‘จันทร์’ ไตร	ทรงรำไทยเพลงตระนิมิต
๑ โปรดสะบัดปลายพู่กัน	ทรงสร้างสรรคศิลป์จิตร
ผีพระหัตถ์ภทโรสภิต	ภาพพินิจพาสุนทร

โคลงสี่สุภาพ

๑ มหาวชิราลงกรณพระมิ่งฟ้า	มหาจักรี
วรราชภักดี	เลิศแล้ว
สิริกิจการิณี	พิริยพัฒน์
เอกอัครราชูปถัมภกแก้ว	มรดกด้านวัฒนธรรม

กาพย์ยานี

๑ ย้ารัฐสีมาคุณากรปิยชาติ	สยามบรมราชกุมาริตรระสั๊ก
เกื้อกูลบุรณอนุรักษ์	ทรงตระหนักประโยชน์สุขเนา
๑ ขัตติยราชนาารี	กอปรราชกรณียอัครราชูปถัมภ
ราชจริยวัตรจรัสล้ำ	ชนตีมด้าพระเมตตาคุณ
๑ ปราภฏเป็นประจักษ์	สามิภักดีพระการุญหนุน
สำนึกพระมหากษัตริย์คุณ	อดุลสถาปนวันสำคัญ
๑ คล้ายวันพระราชสมภพ	เวียนบรรจบปฎิญาณมั่น
รู้รักชมรดกไทยบรรพ์	พระราชสมัญญาแก้วโกสินทร์
๑ เอกอัครราชูปถัมภก	มรดกวัฒนธรรมแผ่นดิน
พระคุณลักษณะปิยนรินทร์	ทรงถวิลใส่พระทัยศึกษา
๑ อดทนทรงอาจหาญ	พระโปรดการเสียสละเวลา
ทรงหวังราษฎร์ปรารภนา	รู้รักชมรดกไทย

๑ สถาปัตยกรรมคดี
เพื่อสืบทอดตลอดไป

๑ นักเรียน จปร. จำรูญ
พัฒนบุรณการ

๑ ต้นแบบผู้ไฝ่รู้
ตระหนักรักใส่ใจ

โคลงสี่สุภาพ

๑ อารังราชกิจก้อง
ศิลป์ศาสตร์สอนสืบสาน
ตามรอยพระภูบาล
ขอพระราชานุญาตโปรดเกล้า

กาพย์ยานี

๑ อารังราชกิจกำจร
ตามรอยทูลกระหม่อมพ่อ
๑ เสด็จด้าวใดใครเห็น
ต่างชาติพร้อมผูกไมตรี
๑ เจ้าฟ้ามหาจักรี
พระพุทธานุศาสน์มั่นคง
๑ ศิลปะพระศาสน์ชัด
วัดพระแก้วพระรามเก้าไกร
๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้าไอที
สารสนเทศเพื่อการศึกษา
๑ การกิจด้านเกษตร
ทรงห่วงจึงพระราชทาน
๑ น้อมถวายอาศิรวาท
มหาสมัยมหิศรอดีศร

ชนบประเพณีทรงเป็นแบบให้
ราชวินิจฉัยพึงดำเนินงาน
ทรงเป็นทูลกระหม่อมอาจารย์
ศาสตร์ผสมผสานสมัยไทย
ทรงเชิดชูชนรุ่นใหม่
ชาติก้าวไกลด้านวัฒนธรรม

ปรีชญาณ
เนื่องน้ำ
ปิตุราช
เปล่งซ้องสดุดี

ศิลป์ศาสตร์สอนสืบสานต่อ
ขอพระราชานุญาตซ้องสดุดี
ท่านทูตเด่นคือพระธีรศรี
แน่นแฟ้นทวยังยืนยง
ศรัทธาดีผดุงสูงส่ง
ธรรมธำรงบุญของไทย
ด้านสถาปัตยกรรมห่วงใย
พระโปรดให้ซ่อมโบสถ์ศาลา
ทรงทราบดีเน้นพัฒนา
ยูเนสโกตราหลากผลงาน
ทอดพระเนตรพัฒนาการ
จำเนียรนานเกื้อเกษตรกร
พระกนิษฐาธิราชสโรธร
หกลีบห้าพรรษามงคล

๑	สำนักในพระมหา	กรุณาธิคุณผล
	สรวมศรีตรีรัตนดล	เฉลิมพระชนมายุบวร
๑	ขอโปรดพระราชทาน	พระราชานุญาตปวงราชกร
	น้อมศิริประณมกร	ถวายพระพรทรงพระเจริญ ๗๑

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า มุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดา
ในพระราชมัยภักดิ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

รองศาสตราจารย์นันทา ชุนภักดี ประพันธ์

ภาพย่อบทโคลงโลกนิติ

รองศาสตราจารย์นันทา ขุนภักดิ์

มุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมเด็จพะกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๕ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๖๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๖๓

จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด

ลิขสิทธิ์ มุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ
สำนักเลขาธิการมุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ
๓๗/๒ เอกมัย ซอย ๑๒ (เจริญใจ) แขวงคลองตันเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์และโทรสาร ๐-๒๐๖๒-๙๙๐๕

จัดพิมพ์โดย มุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มติชน
๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ ๑ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๘๙-๐๐๒๐

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

นันทา ขุนภักดิ์.

ภาพย่อบทโคลงโลกนิติ.-- กรุงเทพฯ : มุลนิธิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๖๓.

๑๓๘ หน้า.

๑. ภาพย่. ๒. โคลง. ๓. กวีนิพนธ์ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

895.9111

ISBN 978-616-412-049-5

โคลงโลกนิติเป็นวรรณคดีคำสอนของไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีเนื้อหาครอบคลุมคำสอนบุคคลต่างๆ ในสังคม ทั้งชายและหญิง ผู้ใหญ่และเด็ก ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง บิดามารดาและบุตร ฯลฯ เป็นเรื่องการใช้ชีวิตในสังคมให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เช่น การคบมิตร ความอดุสาหะ ความรับผิดชอบหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น ถ้อยคำสำนวนที่ใช้กระชับชัดเจนและมีความเปรียบที่คมคาย จึงเป็นที่นิยมและจดจำ ถ่ายทอดสืบต่อกันมา มีต้นฉบับที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระจารึกไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นคลังปัญญาและศีลธรรมที่ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาให้ดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และต่อมายังได้คัดโคลงโลกนิตินี้เป็นแบบเรียนภาษาไทยด้วย

ส่วนภาพย่ห่อโคลงเป็นการแต่งภาพย่ยานีและโคลงสี่สุภาพให้มีใจความล้อกันเป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา การนำโคลงโลกนิติของเดิมมาแต่งภาพย่เป็นบทนำโคลงแต่ละบทตั้งในหนังสือ “ภาพย่ห่อโคลงโลกนิติ” นี้ จึงนับเป็นอีกทางหนึ่งที่จะสืบทอดโคลงโลกนิติของไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อวงการวรรณคดีศึกษา และเป็นการสืบสานแบบแผนคำประพันธ์ภาพย่ห่อโคลง ให้คงอยู่ในวงวรรณคดีไทยสืบไป

คำนำ

โคลงโลกนิติ เป็นวรรณคดีมรดกที่ทรงคุณค่าของไทย เป็นที่รู้จักและใช้เป็นคำสอนสำหรับคนในสังคมมาช้านาน สมควรที่จะอนุรักษ์ให้สืบทอดต่อไป การที่ รองศาสตราจารย์นันทา ขุนภักดี นำ**โคลงโลกนิติ**มาแต่งเป็นภาพย่ห่อโคลง นับเป็นการอนุรักษ์อย่างสร้างสรรค์ได้วิธีหนึ่ง

ภาพย่ห่อโคลงโลกนิติ มีโคลงสี่สุภาพพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร จำนวน ๔๓๖ บท โคลงแต่ละบทมีภาพยานี่ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของ รองศาสตราจารย์นันทา ขุนภักดี ๑ บทเป็นบทนำจึงเรียกว่าภาพย่ห่อโคลงตามขนบการประพันธ์ของไทย ภาพยานี่แต่ละบทเก็บใจความของโคลงมาไว้ด้วยถ้อยคำที่เข้าใจได้ง่าย เหมาะสำหรับคนอ่านรุ่นใหม่ ตอนต้นมีบทถวายชัยมงคลและบทแสดงวัตถุประสงค์ของเรื่อง ตอนท้ายบอกนามและปณิธานของผู้ประพันธ์

ในโอกาสที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนมายุ ๖๕ พรรษา ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาได้จัดพิมพ์หนังสือ **“ภาพย่ห่อโคลงโลกนิติ”** ขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและเป็นการอนุรักษ์วรรณคดีมรดกของไทยด้วยงานสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจวรรณคดีไทยต่อไป

มูลนิธิขอขอบคุณกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ผู้สนับสนุนการจัดทำหนังสือ **“ภาพย่ห่อโคลงโลกนิติ”** และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์นันทา ขุนภักดี ผู้สร้างสรรค์คำประพันธ์อันทรงคุณค่าไว้ ณ ที่นี้

(ท่านผู้หญิงนราวดี ชัยเฉนียน)

ประธานกรรมการมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

คำชี้แจง

ในหนังสือลิลิตนิทราชาคริต พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ มีโคลงกระทู้บทหนึ่ง ดังนี้

โคลงกระทู้			
๑	เพื่อนกิน	สิ้นทรัพย์แล้ว	แห้งเหี่ยว
	หาง่าย	หลายหมื่นมี	มากได้
	เพื่อนตาย	ถ่ายแทนซี	วาทามม์
	หายาก	ฝากผีไข้	ยากแท้จักหา

เป็นโคลงที่ทรงนำมาจากโคลงโลกนิติ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร เพื่อให้มารดานางจอบแก้วสอนบุตรอาบุญหะ
ชั้นตามเนื้อเรื่องในบทพระราชนิพนธ์ ดังความว่า

โคลงสี่สุภาพ		
๑	ลูกเอยยามยากแล้ว	ยามมี
	บรรพตเท่าธุลี	เปรียบไว้
	สุภาชิตพาที	ท่านกล่าว
	ตั้งแม่จักกว่าให้	ลูกน้อยจงยิน

โลกนิติเป็นสุภาชิตที่นำมาจากคัมภีร์โลกนิติ เป็นวรรณกรรมคำสอน
ที่น่าจะแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย และคงจะได้รับ
ความนิยมมาก คนไทยจึงรู้จักกันแพร่หลายมานานกว่า ๗๐๐ ปี

โคลงโลกนิติมีเนื้อหาเป็นสุภาชิตหรือคำพูดที่เป็นคติแก่พระมหากษัตริย์ พระสงฆ์ บิดา มารดา ครูอาจารย์ พหูสูต บัณฑิต คนดี คนพาล มิตร

บุรุษ สตรี นาย โพรและเด็ก จึงมีผู้นำไปกล่าวอ้างในวรรณคดีเรื่องอื่นๆ เช่น *ลิลิตนิทราชาคริต* เป็นต้น

ส่วน*โคลงโลกนิติ* พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร นับว่าเป็นสุภาษิตคำสอนที่คนไทยจำนวนมากรู้จักดียิ่งกว่าสุภาษิตเรื่องอื่นๆ ดังปรากฏหลักฐานว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เมื่อครั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ขณะทรงดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชอดิศร ทรงรวบรวม*โคลงโลกนิติ*จำนวนเก่ามาชำระแก้ไขให้ถูกต้องตามพระบาลี

*โคลงโลกนิติ*จำนวนเก่าเกิดขึ้นมาจากคาถาในคัมภีร์โลกนิติ ซึ่งถือเป็นระเบียบแบบแผนของโลกด้วยความรู้สึกลึกซึ้งที่ฝังอยู่ในจิตใจมนุษย์ โดยถือเป็นหลักในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี แต่ละคาถามีจำนวน ๔ บาท ดังนั้นเมื่อกวีไทยสมัยนั้นแปลความแล้ว จึงเลือกใช้โคลงสี่สุภาพนำมาประพันธ์คาถาสุภาษิต เนื่องจากสามารถจำกัดจำนวนบาทให้จบได้เท่าคาถาเดิม

ทั้งนี้ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชอดิศร ได้ทรงรักษาดัชนีลักษณะของโคลงสี่สุภาพไว้ทั้งจำนวนคำและวรรณยุกต์ พร้อมทั้งทรงปรับแก้สำนวนภาษาและการใช้ศัพท์ให้ประณีต ชัดเจน และเข้าใจง่ายขึ้น จึงมีความไพเราะทั้งด้านสำนวนภาษาอันสละสลวย และด้านน้ำหนักเสียงสูงต่ำตามวรรณยุกต์บังคับ บางบทก็ทรงพระนิพนธ์ขึ้นใหม่เนื่องจากสำนวนเก่าที่คัดลอกกันต่อมาปรากฏมีถ้อยคำวิปลาสคลาดเคลื่อน

หลังจากพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชอดิศรทรงชำระปรับปรุงแก้ไข*โคลงโลกนิติ*จำนวนเก่าแล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกลงบนแผ่นศิลาประดับศาลาทิศพระมณฑป ๔ หลัง ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ *โคลงโลกนิติ*จึงปรากฏแพร่หลายนับตั้งแต่นั้นมา ได้รับความนิยมนำอย่างกว้างขวาง และได้นำไปใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนด้วย

โคลงโลกนิติจึงนับเป็นหนังสือสุภาษิตสอนใจที่เหมาะสมทรงคุณค่า
มุ่งให้ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปได้นำคติธรรมที่คนไทยเชื่อถือและปฏิบัติตามกัน
มาช้านานไปใช้เป็นหลักประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอย่าง
แท้จริงและจดจำไว้สั่งสอนกันสืบมา

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔
พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชาดิศร ทรงได้รับสถาปนาขึ้นเป็นพระเจ้าพี่ยา
เธอ กรมสมเด็จพระเดชาดิศร พระบรมวงศ์ และเสนาบดี ครั้นถึงรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้เลิกตำแหน่ง “กรมสมเด็จพระ” เปลี่ยนเป็น “สมเด็จพระ”
ตั้งแต่บัดนั้น จึงปรากฏพระอิสริยยศ “สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
เดชาดิศร” ในพระนิพนธ์โคลงโลกนิติสืบมา

ความตั้งใจในการประพันธ์กาพย์ห่อโคลงโลกนิตินี้ เริ่มในปีพุทธศักราช
๒๕๒๕ เมื่อผู้ประพันธ์ได้รับมอบหมายจากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษร
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ให้เป็นผู้รับ
ผิดชอบสอนรายวิชาการประพันธ์ร้อยกรอง กิจกรรมการสอนส่งเสริมให้ผู้
ประพันธ์สนใจกาพย์พิเศษ ที่เรียกชื่อว่า “กาพย์ห่อโคลง” เป็นอย่างมาก ทำให้
หวนคิดถึงโคลงโลกนิติที่เคยสนใจมานาน และปรารถนาที่จะประพันธ์ “กาพย์
ห่อโคลงโลกนิติ” ขึ้นให้สำเร็จ

โดยเริ่มแรกผู้ประพันธ์ศึกษาฉันทลักษณ์กาพย์ห่อโคลงที่เป็นกาพย์
พิเศษ แล้วสรุปได้ว่า กาพย์ห่อโคลงแต่งได้ ๓ อย่าง คือ แต่งกาพย์ยานีก่อน
แล้วแต่งโคลงเลียนสลับ หรือแต่งโคลงก่อนแล้วแต่งกาพย์เลียนบทต่อบท และ
หรือแต่งโคลงก่อนแล้วแต่งกาพย์เลียน กับแต่งกาพย์พรรณนาเพิ่มเติมอีก

ผู้ประพันธ์ตัดสินใจเลือกอย่างแรกคือ แต่งกาพย์ยานีบทหนึ่งซึ่งมี ๔
วรรค สลับกับโคลงโลกนิติพระนิพนธ์บทหนึ่งซึ่งมี ๔ บาท ให้เนื้อความในกาพย์
วรรคหนึ่งเท่ากันกับโคลงบาทหนึ่งด้วยตามลำดับ เพราะโบราณท่านเปรียบ
โคลงสี่สุภาพเป็นต้นไม้หรือต้นอ้อย ส่วนกาพย์ยานีเปรียบดังกาบซึ่งห่อหุ้ม
ต้นไม้หรือต้นอ้อยแต่มีจะหุ้มให้มันนั้นนับว่ายากอยู่